

SPOROČILA ZSSS OB 28. APRILU 2022, MEDNARODNEM DELAVSKEM SPOMINSKEM DNEVU¹ IN SVETOVNEM DNEVU VARNOSTI IN ZDRAVJA PRI DELU²

28. april je mednarodni delavski dan spomina, žalovanja in akcije za delavce, ki so bili v preteklem letu ubiti, invalidizirani, poškodovani ali so poklicno oboleli na svojem delovnem mestu.

Geslo 28. aprila je: »Spominjaj se mrtvih, bori se za žive!«

Žalujemo za vsemi v letu 2021 umrlimi zaradi nezgod pri delu in poklicnih boleznih ter njihovim družinam in sodelavcem izražamo sožalje!

Sporočila ZSSS ob 28. aprilu 2022, mednarodnem delavskem dnevu spomina in žalovanja:

- Število umrlih v letu 2021 zaradi poklicnih vzrokov:** V letu 2021 je zaradi nezgod pri delu, povezanih z delovnim mestom, umrlo 15 delavcev³. Ni znana uradna statistika o številu umrlih zaradi posledic poklicnih boleznih. Po ocenah ILO in WHO iz septembra 2021 pa v Sloveniji letno zaradi nezgod pri delu in poklicnih boleznih umre 500 ljudi⁴.
- Napoved za Slovenijo:** Analiza Evropske konfederacije sindikatov (ETUC) na podlagi evropske statistike ESAW je pokazala, da če se ne bo trend zmanjševanja števila smrtnih nezgod pri delu pospešil, bo v Sloveniji nič smrtnih nezgod pri delu šele leta 2035, v obdobju 2020-2030 pa lahko pričakujemo, da bo pri delu življenje izgubilo še 101 delavec.
- Naj življenje delavcev postane prioriteta:** V letu 2022 sta Evropska konfederacija sindikatov (ETUC) in Zveza svobodnih sindikatov Slovenije (ZSSS) na Evropsko unijo, vlade držav članic in delodajalce naslovili **manifest**⁵, naj ukrepajo za doseg strateškega cilja EU 2021-2027 za nič smrti na delovnem mestu do leta 2030. Ta cilj se bo namreč uresničil le, če bodo ukrepali

¹ Od leta 1996 se Mednarodna konfederacija sindikatov (ITUC) in z njo sindikati po vsem svetu na 28. april, Delavski dan spomina in žalovanja spominjajo na delovnem mestu poškodovanih in umrlih delavcev.

² 28. april je Mednarodna organizacija dela (ILO) leta 2003 razglasila za mednarodni dan varnosti in zdravja pri delu za promocijo preprečitve poškodb pri delu in poklicnih boleznih.

³ Statistika o smrtnih nezgodah pri delu od 2005 dalje na [tej povezavi](#)

⁴ Globalno poročilo WHO in ILO iz septembra 2021 o bremenu boleznih in poškodb, povezanih z delom, za obdobje 2000-2016 (v angleščini) na [tej povezavi](#)

⁵ <https://zssszaupnikvzd.si/wp-content/uploads/2022/04/dokoncno-Manifesto-2022-verzija-EN-in-SI.pdf>

za več usposabljanja za varno delo in z več inšpekcijskega nadzora. Treba je od besed k dejanjem! Če se namreč trendi zmanjševanja števila smrtnih nezgod ne bodo pospešili, bo ta cilj v EU dosežen šele leta 2055 in v Sloveniji šele leta 2035! Smrtne nezgode na delovnem mestu pa je mogoče preprečiti. Preprečiti je tudi možno umiranje zaradi poklicnega raka in drugih poklicnih bolezni. Skrajni čas je, da namesto dobička postanejo prioriteta življenja delovnih ljudi.

4. **Vlada RS naj sprejme predpis o postopku ugotavljanja in verifikacije neazbestnih poklicnih bolezni:** Od osamosvojitve Slovenije v letu 1991 in kljub temu, da je leta 1992 ratificirala konvencijo ILO št. 155 o varstvu pri delu, zdravstvenem varstvu in delovnem okolju, Slovenija še vedno nima predpisa, ki bi določal pravno veljavni postopek za verifikacijo neazbestnih poklicnih bolezni. Na podlagi prijave ZSSS je ILO 25. marca 2022 začela preverjati ali Slovenija krši ratificirano konvencijo št. 155⁶. Pričakujemo, da bo Vlada Republike Slovenije na podlagi priporočil ILO in z njimi povezanih mednarodnih obveznosti Slovenije končno pripravila predpis s sistemskimi rešitvami za ugotavljanje in verifikacijo vseh poklicnih bolezni. Kako pomembno je to, kaže razkorak med uradno statistiko o številu umrlih na delovnem mestu (15 umrlih v letu 2021) in ocenami ILO/WHO (495 umrlih na leto). Večina smrti zaradi poklicnih vzrokov je namreč posledica poklicnih bolezni.
5. **IRSD o pomembnejši vlogi delavskih zaupnikov za varnost in zdravje pri delu:** ZSSS strokovno podpira delovanje delavskih zaupnikov za varnost in zdravje pri delu. IRSD v svojem poročilu ob 28. aprilu 2022⁷ poroča: »V nadzorih ugotavljamo, da se povečuje delovanje delavcev preko delavskih zaupnikov in predstavnikov delavcev, še zlasti tistih, ki so zainteresirani za poglobljanje svojega znanja na področju VZD. To se kaže predvsem v večji prisotnosti predstavnikov delavcev v inšpekcijskih nadzorih in ki v nadzoru tudi podajajo konstruktivne predloge za izboljšanje stanja na področju VZD pri delodajalcu.«
6. **ZSSS za več varnosti in zdravja pri delu:**
 - a. **Prenova Pravilnika o zagotavljanju varnosti pri ročnem premeščanju bremen:** S kampanjo »Tvoj sindikat zahteva omejitev ročnega premeščanja bremen« od junija 2021 dalje ZSSS in SDTS zahtevata prenovo tega pravilnika za preprečevanje poklicnih mišično-kostnih obolenj. Predstavitev rezultatov kampanje je na spletni strani kampanje⁸.
 - b. **Poklicno zavarovanje na najtežjih delovnih mestih:** ZSSS se na MDDSZ pogaja za pravične kriterije in merila za revizijo seznama delovnih mest z obveznim poklicnim

⁶ Pritožba zaradi kršitve Konvencije ILO št. 155 o varstvu pri delu, zdravstvenem varstvu in delovnem okolju na [tej povezavi](#); ILO začela postopek kršitve konvencije št. 155 na [tej povezavi](#)

⁷ Podatki IRSD za leto 2021 v celoti na [tej povezavi](#)

⁸ [Tvoj sindikat zahteva omejitev ročnega premeščanja bremen – Varnost in zdravje pri delu \(zssszaupnikvzd.si\)](#)

zavarovanjem. Zavrača predlagano revizijo po poklicnih skupinah in terja revizijo po posameznih delovnih mestih, skladno z ZPIZ-2. Brezplačna pravna pomoč članom sindikatov dejavnosti ZSSS dodatno uspešno vzpostavlja sodno prakso, ki sankcionira delodajalce, ki poklicno ne zavarujejo svojih zaposlenih.

- c. **Za več inšpekcijskega nadzora:** ZSSS poziva k povečanju števila inšpektorjev za delo, specialistov za varnost in zdravje pri delu. Inšpekcijski nadzor je namreč odločen, da se predpisi v praksi uveljavljajo in niso zgolj črka na papirju. Po ILO statistiki⁹ o številu inšpekcijskih nadzorov je bilo v Sloveniji leta 2010 še 17.965 nadzorov in leta 2019 zgolj še 13.904 inšpekcijskih nadzorov ali 27 % manj. V vsej EU je znašal ta padec -18 %. V letu 2020 je Slovenija po statistiki ILO beležila prvo izboljšanje po 2010.

Statistika in ocene varnosti in zdravju pri delu v letu 2021:

Inšpektorat RS za delo:

Podatki IRSD za leto 2021 v celoti na [tej povezavi](#)

Prijavljenih poklicnih boleznih: 0 (nič)

Prijavljene nezgode brez COVID-19:

Vrsta nezgode	Število nezgod
Hujša	527
Kolektivna	15
Lažja	8.657
Smrtna	15
SKUPAJ	9.214

Prijavljene nezgode samo COVID-19:

Vrsta nezgode	Število nezgod
Hujša	38
Kolektivna	283
Lažja	1.623
Smrtna	0
SKUPAJ	1.944

Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti (MDDSZ):

Podatki MDDSZ v celoti za leto 2021 na [tej povezavi](#)

Komisija za odpravljanje posledic dela z azbestom je v letu 2021 zasedala devetkrat.

Zahtevkov za izplačilo odškodnine iz naslova poklicne bolezni zaradi izpostavljenosti azbestu	71
Popolnih zahtevkov	58

⁹ [ILO Data Explorer](#)

Izplačana odškodnina iz naslova poklicne bolezni zaradi azbesta upravičencem ali njihovim dedičem	31 v višini 60 % celotne odškodnine 8 v višini 100 % celotne odškodnine 9 izplačil razlike k odškodninam iz preteklih let 3 odškodnine dedičem 29 izplačil za stroške pooblaščenega zdravnika
Vrsta azbestne poklicne bolezni	11 plakov 13 azbestoz 15 mezoteliomov
Regija delodajalcev upravičencev	35 iz Goriške 3 iz osrednjeslovenske 1 iz podravske

Ministrstvo za zdravje (MZ):

Podatki MZ za leto 2021 v celoti na [tej povezavi](#)

MZ je pristojen za pripravo Pravilnika o poklicnih boleznih. Pojasnjuje, Pravilnik o poklicnih boleznih še ni bil sprejet, ker še ni bil sprejet novi ZZVZZ-1, ki naj bi zagotovil manjkajočo pravno podlago.

Reforma vloge medicine dela bo pripravljena na podlagi pregleda primerljivih ureditev na področju medicine dela v državah EU in standardov kakovosti pri izvajanju strokovnih nalog medicine dela, ki ju bo v letu 2022 pripravil Klinični inštitut za medicino dela, prometa in športa.

Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije (ZPIZ):

Podatki ZPIZ v celoti za leto 2021 na [tej povezavi](#)

V obdobju 2012-2021 je bila vzrok delovne invalidnosti poškodba pri delu v 2591 primerih oz. 2,65 % ter v 185 primerih ali 0,18 % od vseh podanih izvedenskih mnenj.

Izvedenskih mnenj v 2021 o invalidnosti, ki so posledica poškodbe pri delu	349 – od tega: <ul style="list-style-type: none">- 49 kategorija I- 29 kategorija II- 266 kategorija III- 5 zdravljenje še ni končano
--	--

Izvedenska mnenja v 2021 o poklicni bolezni	13 – od tega: <ul style="list-style-type: none">- 4 kategorija I- 2 kategorija II- 6 kategorija III- 1 zdravljenje še ni končano
---	---

Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije (ZZZS):

Podatki ZZZS o bolniški odsotnosti za leto 2021 v celoti na [tej povezavi](#)

		Primeri	Število dni odsotnosti z dela	Indeks 2020/2021
Absentizem 2021 v breme delodajalca	Poškodba na delu	14.862	253.759	84,2
	Poklicna bolezen	18	190	85,7
Absentizem 2021 v breme ZZZS	Poškodba na delu	4.034	396.450	110,0
	Poklicna bolezen	4	810	133,3

Globalno poročilo WHO in ILO iz septembra 2021 o bremenu bolezni in poškodb, povezanih z delom, za obdobje 2000-2016 (v angleščini [WHO/ILO Joint Estimates of the Work-related Burden of Disease and Injury, 2000-2016: Global Monitoring Report](#))

Globalno poročilo WHO in ILO iz septembra 2021 o bremenu bolezni in poškodb, povezanih z delom, za obdobje 2000-2016 (v angleščini) na [tej povezavi](#)

Podatki za 2016	Slovenija	Vse države v evropski WHO regiji
Skupno število smrtnih primerov, povezanih z delom	495	229.262
število smrtnih primerov, povezanih z delom na 100 000 delovno sposobnega prebivalstva starejšega od 15 let	28,1	30,6

Pripravila: Strokovna služba ZSSS za varnost in zdravje pri delu